



## Column Maarten Keijzer



### Manieren van geloven

In mijn vorige column hebt u kunnen lezen dat ik uit een nest kom met heel verschillende vormen van geloof. Uiteindelijk heb ik dat als een zegen ervaren. Zo'n rijke bron om uit te putten zou ik iedereen wel gunnen. Het leert je ook behoorlijk om te nuanceren en anderen in hun waarde te laten.

Het is desondanks wel eens moeilijk om dat in de praktijk te brengen. Bij sommige 'groepen' heb ik onaangename vormen van dwang en manipulatie ervaren. „Iedereen zijn handen omhoog als je Jezus in je hart hebt toegelaten!” Wat doe je dan, als vijftienjarige?

Of op een jeugdkamp van een vriendje te horen krijgen dat jij en nog een ander volgens de kampleiding (twee vrome broeders) nog steeds niet bekeerd zijn en dat ze daar vanavond nog aan gaan werken? Dat overkwam mij dan ook, en sinds die tijd heb ik, bekeerd of niet, een behoorlijke hekel aan schijnheiligheid gekregen. Twee voorbeelden slechts uit de evangelische hoek, waar ongetwijfeld ook veel goeds gebeurt, maar helaas: niet aan mij besteed.

Dat geldt ook voor broeders (en zusters!) uit de reformatorische hoek. Ik heb een dominee uit die hoek gekend die als student al zei dat hij geen enkele moeite had om zich aan te passen aan willekeurig welke denominatie ook. Hij kon gerekend worden tot de Gereformeerde Bond, wat hij vooral plezierig vond omdat hij dan nog jarenlang werk zou hebben. Maar als een lichtere variant een aantrekkelijker standplaats kon bieden? Prima! Dan paste hij zich gewoon aan. Hij is niet meer onder ons, dus ik kan dat hier rustig noemen.

In de loop der jaren, waarin ik natuurlijk ook diverse ontwikkelingen meemaakte, bleek ik mij meer en meer thuis te voelen bij een kerk die de ruimte biedt. Die bijbelse verhalen in al hun complexiteit, hun verschillende lagen, uitlegt. Die de bijbelse boodschap van delen, liefhebben, vergeven ook weet te vertalen naar het hier en nu. Die ook tot actie oproept; niet in vrome woorden of, erger nog, clichés blijft hangen. Dat is de kerk, waar ik 's zondags graag heen ga!

*Maarten Keijzer (76, Damwâld) heeft, naast allerlei vrijwilligerswerk, jarenlang als leraar Nederlands gewerkt*

## Meditatie Slavenfeest - open brief aan de wereld

...en allen zou bevrijden, die gedurende hun ganse leven door angst voor de dood tot slavernij gedoemd waren (Hebreeën 2:15)  
door ds. Jurgen van den Herik

De Thora staat bekend als 'de Boeken van Mozes' Niet als 'de Boeken van Abraham', om maar iets te noemen. Waarom worden die vijf boeken al eeuwen gekenschetst naar die figuur van Mozes? Hij is niet de schrijver van die vijf boeken, want doorgaans beschrijf je bijvoorbeeld niet je eigen dood. Maar de naam 'Mosje' staat voor: bevrijding uit slavernij; staat voor: de opstand van de Hebreeën (ook al zo'n wonderlijke naam) tegen de slavenhouder. Die opstand heeft een kenmerk in de boeken van Mozes: 'Pesach'.

### Slavenhoudersmaatschappij

Veel christelijke afbeeldingen tonen één kruis. In werkelijkheid hingen er bij tijden - langs de Via Appia bijvoorbeeld - duizenden slaven aan kruisen gespijkerd dood te gaan. De Pax Romana (*what's in a name?*) was namelijk één grote gewelddadige slavenhoudersmaatschappij. De Romeinen hadden de kruisdood bedacht om slaven die weggelopen waren - dat gold als enorme misdaad - zodanig te martelen en te doden dat daarmee alle andere slaven ervan af werden gehouden om zo iets zelfs maar te overwegen. De vraag dringt zich dus op: wat betekent het dat Jezus de dood stierf van al die weggelopen en gedeserteerde slaven?

### Open brief

Daar valt veel over te zeggen. Het verdient wellicht aanbeveling niet te snel in het automatisme van 'straf op de zonde' te schieten. Want dan moet je veronderstellen dat er op een gegeven moment een fatale gebeurtenis in het begin van de geschiedenis zou hebben plaatsgevonden, die wel 'de zondeval' wordt genoemd.

Maar de profeten van Israël hebben het nergens over zo'n fatale gebeurtenis aan het begin van de mensheidsgeschiedenis. In de profetische boeken gaat het over: Mozes! Nu is er een schrijver waarvan we de naam

niet weten. En in deze tijd na Pasen is het goed om daar even bij stil te staan. Misschien was het een vrouw. Zij schrijft een soort open brief, aan... ja, aan wie? De Hebreeën.

Niemand kan zeggen wie dat in die tijd zouden kunnen zijn geweest. Wel weet iedereen die thuis is in de Bijbel dat 'Hebreeën' de oude naam was van die slaven, temidden waarvan Pesach is ontstaan, als feest van bevrijding. Niet bevrijding van van-alles-en-nog-wat, maar heel specifiek van: slavernij. Slavernij is dat je geen eigen leven hebt, maar dat een ander, een heer, een economische wetmatigheid, een macht, een kracht, jouw leven in bezit heeft genomen en jij geen kant meer op kunt.

Hoe word je dan in toom gehouden? Door je angst aan te praten. Angst voor de dood! In doodsangst verkerend ben je blijkbaar een makkelijk slachtoffer voor verslavende machten en krachten. Jezus doorbreekt dat fundamenteel.

### Vrije mensen

Dat maakte die eerste christenen tot vrije mensen. De dood was daarmee niet verdwenen, integendeel zelfs, maar kreeg door Jezus' dood een andere betekenis! Zij kenden geen doodsangst meer en dat maakte hen midden in die Romeinse overheersing volkomen vrij. Vrij van de slavernij. Ze lieten zich niet meer gijzelen.

In moderne vertalingen wordt het woord 'slavernij' wegvertaald. Dat is onjuist. Want als er in onze wereld één moment aan te wijzen zou zijn waarop angst voor de dood ons in de greep houdt, of krijgt, dan is het toch wel nu, zou ik denken. En als de schrijfster van de brief aan 'de Hebreeën', wereldwijd, gelijk heeft, dan is het die angst voor de dood die mensen 'doemt tot slavernij'. Geen beter moment misschien dan nu, om de raad van deze wijze vrouw tot ons te nemen.

*ds. Jurgen van den Herik is predikant van de Protestantse Gemeente te Drachten*



Via Appia

<b>Leesooster</b>	<b>Week 19, 3 t/m 9 mei</b>	
	zondag	Exodus 17:1-7
	maandag	Exodus 17:8-16
	dinsdag	Psalm 23
	woensdag	Exodus 18:1-12
	donderdag	Exodus 18:13-27
	vrijdag	Exodus 19:1-15
zaterdag	Exodus 19:16-25	

<b>Week 20, 10 t/m 16 mei</b>	
zondag	Psalm 68:1-19
maandag	Psalm 68:20-36
dinsdag	Handelingen 17:1-9
woensdag	Handelingen 17:10-15
donderdag	Handelingen 17:16-21
vrijdag	Handelingen 17:22-34
zaterdag	Psalm 34

# Het pastoraat van morgen

In de laatste redactievergadering van Geandewei heb ik beloofd een artikel te schrijven over 'het pastoraat van morgen'. Op dat moment was het coronavirus al wel in opkomst, maar we konden nog niet bevroeden wat dat allemaal teweeg zou brengen voor ons kerkelijk leven. We zitten er nu middenin, en het meeleven met elkaar gebeurt van de ene dag op de andere anders. Prachtige initiatieven zijn er nu het bezoeken niet meer gaat. Maar het doet ook zeer, want was het bezoekwerk niet het hart van ons pastoraat? *door ds. S. Boukes*

## Bezoekwerk onder druk

Al merken we wel dat het bezoekwerk de laatste jaren onder druk is komen te staan. In veel gemeenten wordt ervaren, dat de menskracht ontbreekt. Er blijven vacatures open, en daarvoor is het haast niet meer te doen om intensief bij gemeenteleden op bezoek te gaan. Vooral oudere gemeenteleden klagen daar nog weleens over: je ziet haast nooit iemand. En het is ook frustrerend voor bezoekers: ze zouden wel meer willen, maar de tijd ontbreekt. En intussen vergrijzen ook de bezoektteams. Je vraagt je af: waar gaat dat heen? Soms probeert men het op te vangen met wijkbijeenkomsten. Voor het persoonlijke huisbezoek is vaak het groothuisbezoek in de plaats gekomen. En dat zijn soms mooie avonden door het gesprek met elkaar. Maar wat wel opvalt - tenminste in mijn gemeente is dat zo: de jongere gemeenteleden komen vaak niet. Hoe komt het dan op den duur?

## Worden we minder meelevend?

Het ligt aan onze tijd, wordt wel gezegd. Die zorgt ervoor dat er minder aandacht is voor elkaar. Mensen hebben het ontzettend druk met werk, gezin en hobby's. Er blijft niet veel ruimte over om naar anderen toe te gaan. Het leven wordt harder, de mensen worden onverschilliger. En niet alleen de kerk, maar alle vrijwilligersorganisaties hebben hetzelfde probleem: hoe vind je mensen die iets willen doen? Zou het aan de mentaliteit van vandaag kunnen liggen?

Eén les kunnen we trekken uit wat we de laatste weken meemaken: er is in onze samenleving nog wel degelijk gevoel voor de ander. Nu het erop aankomt, komt dat naar boven. Dat hebben we trouwens al vaker gezien als er erge dingen gebeuren. Dan gaat een golf van meeleven door het land.

## Vormen veranderen

Er is iets anders aan de hand: de oude vormen werken niet zo goed meer. Daar lopen we in het pastoraat ook tegenop. Want er is niet alleen een tekort aan bezoekers. Ook de vraag naar bezoek neemt af. Jonge mensen zitten er vaak niet meer op te wachten. Maar dat betekent niet dat ze geen contact met elkaar hebben. Als je ze tegenkomt, dan laat hun mobiele telefoon zich constant horen. Ze zitten in verschillende WhatsAppgroepen. En foto's en filmpjes worden veel gedeeld. En je kunt niet zeggen dat dat alleen maar oppervlakkig is. Via muziek delen ze soms hun diepste dingen. Het meeleven begint een andere vorm te krijgen. Zelfs ouderen worden er al wat in

meegenomen. Trots laten ze me soms hun kleinkinderen zien: op de telefoon of de laptop. En er wordt geskypet met familie over heel de wereld.

## Mee met de tijd

Als zo de manier verandert waarop we contact met elkaar hebben, heeft dat ook gevolgen voor de kerk en haar pastoraat. We zullen meer en meer gebruik moeten maken van de vormen van vandaag. Daar zit misschien niet iedereen op te wachten. Zelf hoor ik ook bij de grijze generatie die veel moderne apparaten maar vreemde dingen vindt. Maar ze openen wel nieuwe mogelijkheden, en we moeten niet schromen

die te benutten. Als je de geschiedenis van het pastoraat overziet, ont-



dek je dat de vormen voortdurend veranderden. Een bezoekje nu is heel iets anders dan het vroegere officiële huisbezoek. Er zijn tijden geweest dat de geestelijken niet naar de mensen, maar de mensen naar de geestelijken gingen. Zo is het op zich niet schokkend, dat wij nieuwe manieren moeten ontdekken.

## Geleidelijke veranderingen

Natuurlijk moet dat stap voor stap gebeuren. Want het laatste wat je wilt, is dat mensen zich in de steek gelaten voelen. Bovendien houden bezoeken en ontmoetingen van mens tot mens hun grote waarde - ook bij jongeren gebeurt dat; ze noemen het alleen soms anders. Maar we moeten het tegelijk aandurven om stappen te zetten in de richting van een veranderd pastoraat. Dat is trouwens al gaande. Als gemeenteleden een taakgroepje opzetten, wordt er vaak als eerste een groeps-

app aangemaakt. En informatie wordt binnen kerken steeds vaker digitaal verspreid. Daar kun je in het pastoraat op voortbouwen. Een ouderling/bezoeker zou als een van de eerste stappen in een wijk mobiele-telefoonnummers en mailadressen kunnen verzamelen, en zo af en toe een berichtje kunnen verspreiden: over een zieke in de wijk die gebed nodig heeft, of over een activiteit in de kerk die voor sommigen interessant kan zijn, of simpelweg een inspirerende tekst, of een mooi gedicht of een lied. De kans is groot, dat men de ouderling/bezoeker dan ook sneller weet te vinden als er zorgen zijn.

## Een nieuw soort 'ouderling'

Geleidelijk zie ik een nieuw soort ouderling ontstaan - als we die naam dan nog moeten gebruiken. 's Avonds na het werk pakt hij of zij nog even de smartphone of de laptop erbij om de wijkapp te bekijken. Er wordt gereageerd op wat binnen is gekomen, en waar nodig gaat er een berichtje naar iemand van het wijkteam: breng daar deze week een bloemetje heen.

Het is ook heel goed mogelijk, dat in zo'n 'digitale wijk' zoveel mogelijk leeftijdgenoten zitten, want dat men in dezelfde straat of buurt woont is minder belangrijk geworden. Je kunt daardoor specifiekere zijn in wat je rondstuurt, toegesneden op de doelgroep.

'En de nadelen?', hoor ik u vragen. Die kan ik best bedenken. Er zijn vragen rond de privacy en het risico van oppervlakkigheid, er kunnen ongewenste berichten binnenkomen en worden gedeeld, het pastoraat moet wel een gezicht houden. Er is best nog wel wat denkwerk te verrichten voor je aan een overstap naar iets nieuws toe bent.

## En toen kwam het coronavirus

En opeens was daar een virus. Bezoeken konden niet meer. En mensen werden creatief, ze begonnen van alles te bedenken. Kerken begonnen mailadressen te verzamelen. Jongeren werden gemobiliseerd om iets voor ouderen te maken, via de appgroep van hun club. Dominees ontdekten het telefonisch pastoraat: hoe snel dat ging, hoeveel je te horen kreeg over wat er gaande was dat je anders was ontgaan!

Straks als het allemaal voorbij is, gaan we natuurlijk weer op bezoek. En we houden weer volwaardige kerkdiensten. Maar hopelijk hebben we ook dingen geleerd. Straks blijkt de coronacrisis misschien wel een opstap naar het pastoraat van morgen.

*ds. S. Boukes is predikant van de Gereformeerde Kerk van Damwâld en redactielid van Geandewei*

# Geloofsgetuige

## Symeon de Dwaas



'Wij zijn dwaas  
omwille van  
Christus'  
(1 Korintiërs 4: 10)

6e eeuw, Syrië

De leukste heiligenlegende ooit is geschreven door Leontios van Neapolis, bisschop op Cyprus aan het begin van de zevende eeuw, vlak voordat de Arabische legers het Midden-Oosten overspoelen. Theoloog en reisondernemer Jan Hofstra (1945-2015) heeft een uitvoerige studie gewijd aan deze auteur en zijn geschriften. Aan het eind weet je het nog niet: is *Het Leven van Symeon de Heilige Dwaas* een verzinnen of een vernomen verhaal?

Symeon is een anachoreet, een kluizenaar. Daarvan waren er heel wat in de vierde en vijfde eeuw. Sommigen woonden jarenlang boven op een pilaar. Dit leven in strikte soberheid en afzondering is op zich al vreemd. Maar Symeon kreeg na dertig jaar leven in de woestijn de roeping om nog een stapje verder te gaan. Hij moest met 'wonderbaarlijke en bewonderenswaardige daden' van krankzinnig gedrag het boze in de wereld bestrijden.

Plaats van handeling: de stad Emesa. Hij pleegt zijn intocht door met een dode hond aan een touw de poort door te gaan. Vervolgens verstoort hij een kerkdienst en gooit hij aan de ingang de tafels van koekverkopers om. Hij incasseert een pak slaag. Symeon, vrij van alle begeerte, danst met lichtekooien, loopt ongekleeft het badhuis voor vrouwen binnen, doet zijn behoefte op de markt, leeft veertig dagen zonder voedsel maar eet dan op Witte Donderdag bonen. Hij loopt met een streng worstjes als stola om de hals de kerk in. Gedoopt in mosterd eet hij ze op. Mensen die hem bespotten smeert hij mosterd in de mond. Een man met vlekken op de ogen smeert hij die mosterd zelfs op de ogen. Door het dolle heen loopt hij alle dokters af tot hij tenslotte de raad van Symeon opvolgt om zich te wassen met azijn en knoflook. Zijn ogen zijn gezond! 'Steel dan voortaan geen geitjes meer van de buurman.'

Symeon is helderziend en zijn gekkigheid heeft magische uitwerking. Zelf een schooier, bezorgt hij vijf van tien lanterfanten na gebed heerlijke broodjes die nooit meer opraken - zolang ze niet meer op het slechte pad gaan. Drie worden monnik. Enzovoort. Mensen bekeren zich van overspel, diefstal, kettters geloof.

Het is duidelijk dat Leontios hem op Jezus vindt lijken. Juist een gesjeesde monnik weerspiegelt de dwaasheid van God die sterker is dan de wijsheid van mensen. Liefde doet soms idioot. Emesa heet nu Homs; de stad waar pater Frans van der Lugt in 2014 om het leven kwam.

Harmen Jansen

# Byldspraak - Willem Wilstra

## In timpeltsje



Wy meie wiis wêze mei de fjouwer seizoenen hjir op de noardlike breedten. Troch it jier hinne is de natuer altyd yn beweging, machtige skepping fan God. Myn gefoel seit, dat in protte minsken dat ek wol ûnderfine, mar har dêr net sa maklik yn uterje.

Wat in ferskaat yn ús provinsje: bosken, greide, wetter, seekant en de moaie loftent!  
Sa kaam ik oan de igge fan De Leijen oan de Tykster kant yn de fûgelsjochhutte.  
Op in bankje lei in lyts boekje mei in omkaft fan in loftpostbrief.

De ynhâld wie hiel oars as wat ik earst tocht: in bibeltekst mei in ferhaal as útlis. Sjoch, dat fûn ik no super fan de persoan dy't it brief dêr dellein hie. Sa kin men ek jins gefoelens nei bûten bringe en tsjûgje fan Gods wûndere skepping. In hantrekken, ûntdek dat plakje ek mar ris mids de reiden.

Ik haw it boadskip dêr efter litten.



# Actie 'Bootje van papier'

## Knutselen om bootvluchtelingen te helpen

André van der Weide ken ik al jaren, al was hij wat uit het zicht geraakt, omdat hij in Roden woont. Maar hij is een zoon van twee van onze organisten, en hij heeft het enthousiasme en het talent voor muziek van hen geërfd. Hij is erin doorgedaan en componeert nu prachtige nummers op het snijvlak van de kerkmuziek en de betere popmuziek. Het heeft geresulteerd in een bijzonder project dat hij heeft opgezet: het Noorder Licht Project, waarin hij moderne muziek heeft gemaakt die geënt is op de kerkdienst. *door ds. S. Boukes*

Langs die weg kwam ik weer in contact met hem. We maakten plannen daar een dienst omheen te bouwen. Al pratend werd dat steeds mooier, want hij heeft overal contacten. En toen kwam het coronavirus. De mooie plannen liggen voorlopig even in de kast.

### Een nieuw idee

Op de omslag van de cd die gemaakt is bij het Noorder Licht Project staat een papieren bootje, drijvend op de glazen zee. Dat werd gezien door Elly Zuiderveld (van Elly en Rikkert), en zij werd erdoor gegrepen. Ze voelt zich al langer sterk betrokken bij de bootvluchtelingen, en met name de vluchtelingen op Lesbos. Daar verblijven is op zich al geen pretje, maar in deze tijd van de coronacrisis is het des te erger. Maar dat papieren bootje op de cd bracht haar op een idee.

### Een idee voor kinderen

Stel je voor, zo dacht ze, dat kinderen - nu ze opeens thuis zijn van school - eens bootjes gingen vouwen? En die dan mooi versieren... om te denken aan de bootvluchtelingen die met hun soms wrakke bootjes een veilige plaats zochten, maar nu in armoede in een kamp op een eiland leven.

En stel je voor, dat ze een foto van hun kunstwerkje maken en die sturen naar iemand die ze aardig vinden: een oom of een tante, een pake en beppe, of gewoon een aardige buurman in de straat. Het is voor kinderen vast een leuke uitdaging, en het helpt mensen om in deze moeilijke tijd ook even te denken aan mensen die het nog veel moeilijker hebben dan wij.

### Een idee voor kindervrienden

Voor de hulpverlening aan die vluchtelingen is blijvend geld nodig. Allerlei organisaties houden zich daarmee bezig. Een daarvan is Kerk in Actie, in onze kringen vertrouwd en bekend. Zouden, zo ging het idee verder, mensen die zo'n bootje toegestuurd krijgen dan mogelijk iets willen doneren voor de bootvluchtelingen? Dat lukte... er kon al snel iets overgemaakt worden aan Stichting Bootvluchtelingen.

Kerk in Actie omarmde het idee en wilde heel graag helpen om het verder gestalte te geven en ervoor te zorgen dat geld dat mensen voor dit doel geven goed besteed wordt. Een actie was geboren!

### Idee voor muzikliefhebbers

Daar kwam een liedje van, want dat is de uitingsvorm die bij Elly past. Ze maakte een tekst en vroeg André er een melodie bij te maken. Zo ontstond een nummer, dat in de studio van André geproduceerd werd. Het



Als u deze foto scant met de Geandewei-app krijgt u de videoclip van Bootje van Papier in beeld: een modern sprookje waarin een kind hier een vluchtelingenkind bereikt via zo'n zelfgenutseld bootje.



idee sloeg aan: allerlei bekende artiesten bleken bereid om mee te doen. Het gevolg is dat nu een cd wordt gemaakt waaraan mensen als Stef Bos en Lenny Kuhr en nog vele anderen meedoen. Die cd is beschikbaar gesteld voor de actie 'Bootje van Papier', zoals het nu officieel heet. Ieder die 12,50 euro doneert krijgt hem gratis (om er zelf van te genieten of de zender van het bootje van papier ermee te bedanken).

### Zou het aanslaan?

De spannende vraag als je zo'n actie hebt bedacht is natuurlijk: zou het aanslaan? Er moet publiciteit komen, en dat is inmiddels al flink gaan lopen. Zeker in het Noorden van ons land is er al aandacht geweest bij de regionale omroepen, en ook bij christelijke radiozenders is er enthousiast ruimte geboden. Wilt u een aantal gesprekken zien, dan kunt u ze vinden op [www.noorderlichtproject.nl](http://www.noorderlichtproject.nl). Het effect is te merken: elk interview leverde donaties op, en dat geeft de bedenkers heel

veel moed. Wat zou het geweldig zijn als iets dat met een papieren bootje begon, voor vluchtelingen op Lesbos een wezenlijke bijdrage zou worden voor hun toekomst.

### De kracht van de actie

Het bijzondere van deze actie vind ik, dat een aantal heel verschillende dingen bij elkaar komen. Kinderen die graag iets maken willen, hulpverleners die geraakt zijn door nood en daar actief iets willen doen, en creatieve mensen die mooie muziek maken, werken samen aan iets moois voor de mensen, en daarin voor de Heer.

Het helpt ons in deze tijd van bezorgdheid over onszelf, ruimte te houden voor de nog veel grotere nood elders. En dat is zelfs voor ons winst: het verbindt ons met elkaar, en laat ons leven dat we aan elkaar denken.

*Wilt u meer weten, dan vindt u informatie op [www.bootjevanpapier.nl](http://www.bootjevanpapier.nl).*



# Dorpskerkenbeweging

## Ballast wegdoen in coronatijd

De kracht van dorpskerken ligt verscholen in de ontmoeting van mensen. 'We zijn een kleine maar hechte groep, we treffen elkaar op zondagmorgen in de dienst en bij de koffie'; 'We bezoeken heel veel oudere mensen'; 'de bloemen brengen we elke zondag als groet van de gemeente naar iemand die wel een hart onder de riem kan gebruiken.' door Jolanda Tuma

Het zijn geluiden die we als Dorpskerkenbeweging vaak voorbij hoorden komen in onze bezoeken aan dorpskerkgemeenten. Kerkzijn betekent samenzijn, naar elkaar omzien in goede en slechte tijden, samen geloven in de goedheid van God en mens, samen geloven in een rechtvaardige wereld en het Koninkrijk van God.

### Geraakt in de kern

De coronamaatregelen maken voorlopig een rigoureuze einde aan dit samenzijn en daarmee raakt corona de dorpskerk in de kern. Nu alle kerkdiensten, alle activiteiten, alle bezoeken moeten zijn stopgezet heeft dat een grote impact op onze samenleving en ook op het gemeente-zijn. Nu alle vanzelfsprekendheid wegvalt blijkt opeens hoe sterk we met elkaar verweven waren en hoe kil het leven wordt nu die verwevenheid uit elkaar dreigt te vallen. Juist in deze tijd van dreiging en angst is het zo van belang om elkaar nabij te zijn, dicht bij elkaar te zijn, mensen in verpleeghuizen te troosten en te steunen in deze bizarre en verwarrende tijd. Maar dat is precies wat niet meer kan. Om het virus te weren is isolement de enige remedie. En dat is een hard gelag. Zeker, er worden allerlei (digitale) manieren gezocht om verbondenheid te creëren, maar niets kan tippen aan het gewoonweg bij elkaar zijn.

### Ballingschap

Het voelt als een soort ballingschap, een situatie waarin al het vertrouwde weggevallen is en het aankomt op ieders eigen kracht. Daar waar we zo gewend waren samen de lofzang gaande te houden in de ontmoetingen op zondagmorgen of door de week, worden we nu op onszelf teruggeworpen en is het maar de vraag of kunnen blijven zingen. Zingen in een groep gaat vanzelf, zingen in je eentje, dat is geen sinecure. Met name als niet duidelijk is hoe lang het isolement zal duren.

De kracht van de dorpskerk ligt ook verscholen in de kleinschaligheid, in het elkaar kennen bij naam. Niet alleen de mensen die toevallig in de kaartenbak van de kerk staan, maar gewoon (bijna) iedereen in het dorp. En die kracht kan in deze corona-tijd juist wel optimaal worden gebruikt. De omstandigheden bieden - meer nog dan anders - mogelijkheden om het omzien naar elkaar te versterken; boodschappen te doen voor wie niet naar buiten kan, een telefoontje te plegen, een kaartje te sturen, iemand naar het ziekenhuis te bren-



gen als dat nodig is. De diaconale armslag in een kleinschalige omgeving is groot.

### Inspanning

Maar nog even terug naar die ballingschap. In een tijd waarin alle vanzelfsprekendheid wegvalt, alle diensten, activiteiten en vergaderingen zijn stopgezet, wordt ook zichtbaar wat er tegenwoordig allemaal op touw wordt gezet om een kerkelijke gemeente draaiende te houden. Een geluid dat we tijdens ons rondgang bij dorpskerken ook vaak hoorden was: 'Hoe kunnen we alles volhouden nu er steeds moeilijker ambtsdragers te vinden zijn en de gemiddelde leeftijd van de kerkgangers en vrijwilligers steeds hoger wordt? We hebben het zo vreselijk druk.'

Een kerkelijke gemeente gaande houden met alle bijbehorende werkzaamheden vergt heel veel inspanning en menskracht.

### Ballast wegdoen

Een ballingschap is niet alleen een trieste tijd, ze kan ook helpen om opnieuw naar de eigen situatie te kijken. Na te denken over wat echt relevant is, wat echt van wezenlijk belang is, wat van levensbelang is. Een ballingschap is een tijd van zuivering, van wegdoen van bal-

last die veel te zwaar is om mee te torsen. Deze coronatijd is dan misschien ook wel een goed moment om daarover na te denken. Wat is onontbeerlijk voor onze gemeente, waar hebben we de grootste behoefte aan, wat is misschien een te zware ballast, wat is ons sterkste verlangen? Zouden we na deze crisis iets mee kunnen nemen van wat we nu ervaren? Zou deze crisis ook een goede invloed kunnen hebben op ons leven en hoe we omgaan met elkaar, met ons dorp en onze kerk? Hoe lang de ballingschap zal duren weten we niet. Het is een kwestie van uithouden en hopen op betere tijden. En tot die tijd is het van het grootste belang om de lofzang gaan de te houden. In onze eigen huizen en in onze eigen harten. Maar wat verlang ik ernaar om weer samen te kunnen zingen, elkaar in de ogen te kunnen zien, samen te kunnen zijn in die fantastisch mooie kerken op ons Friese platteland en God te danken vanuit het diepst van mijn hart.

*Jolanda Tuma was de eerste Dorpskerkenambassadeur voor Noord-Nederland. Voor informatie over de Dorpskerkenbeweging kunt u contact opnemen met haar opvolger Mark Schippers, m.schippers@protestantsekerk.nl / (06) 15 17 93 63*

# 75 jaar Bevrijding Wij zijn bevrijd! Zijn wij bevrijd?

'Ik zie mijzelf nog als slaapwandelaar de straat opgaan om de anderen te horen zeggen dat wij echt bevrijd waren. Achter de bemoderde gevechtswagens die traag en wantrouwig door de straten kropen, vouwde de vreugde zich open, eerst nog huiverachtig, maar vlug aan vertrouwen winnend – en toen brak het los: 'onze mond vervuld met lachen.'

door dr. Jan Dirk Wassenaar

Aldus dr. Okke Jager, ooit een bekende televisiedominee, over de bevrijdingsdag in 1945. Het gaat mij nu om die eerste zin: 'Ik zie mijzelf nog als slaapwandelaar de straat opgaan om de anderen te horen zeggen dat wij echt bevrijd waren.' In die uitspraak laat hij weten dat de bevrijding voor hem aanvankelijk onwezenlijk, onwerkelijk was. Hij kon het niet geloven, het was alsof hij droomde. Welnu: zo'n ervaring moet het volk Israël (beter gezegd de ballingen die jarenlang aan Babels stromen hadden verkeer) ook gehad hebben toen ze naar Jeruzalem terugkeerden. Die ervaring was onwezenlijk, onwerkelijk. Psalm 126 begint met hun uitspraak: 'Toen de Heer het lot van Sion keerde, was het alsof wij droomden...' Verderop in de Psalm lezen we: 'Toen zeiden alle volken: 'De Heer heeft voor hen iets groots verricht.' De anderen, in dit geval de volkeren, de heidenen, de niet-Joden moesten zeggen dat het echt waar was. En pas toen, daarna kon het volk Israël het beamen: 'Ja, de Heer had voor ons iets groots verricht.' In die terugkeer uit Babel, in die aankomst in Jeruzalem. 'Eindelijk thuis!'

## Nieuwe perspectieven

Wanneer wij Psalm 126 overdenken, moeten we ons realiseren dat het in eerste instantie een lied van het volk Israël is. We moeten dat niet te vlot annexeren, ons toe-eigenen. Laat dat gezichtspunt ons inspireren om vanuit de volkeren, de heidenen, de niet-Joden over het volk van Gods eerste liefde te zeggen: 'De Heer heeft voor hen iets groots verricht.' Omdat Hij het lot van Sion in 1945 en in de jaren daarna opnieuw gekeerd heeft. Nieuwe perspectieven voor Gods oogappel! Maar ook voor ons land en voor ons volk. We hebben dr. Okke Jager ook horen zeggen: 'onze mond vervuld met lachen'. Dat is een citaat uit Psalm 126: 'een lach vulde onze mond, onze tong brak uit in gejuich.'

Wij vierden de bevrijding in 1945. De vreugde



van Psalm 126 roept dan herkenning op: 'een lach vervulde onze mond, onze tong brak uit in gejuich.' En 'we waren vol vreugde.' Ja, maar het staat er wel in de verleden tijd: 'we waren vol vreugde.' Het heeft er veel van dat men die vreugde niet heeft kunnen vasthouden. Er klinkt iets in door van de grauwheid na de feestdagen, van de hapering na de vakantie, van de kleedkamer na het applaus. De lach veranderde in een traan. Er wordt trouwens verderop in het lied letterlijk over tranen gesproken. Het gejuich sloeg om in gehuil.

## Vreugde en verdriet

Het bleek een kwestie te zijn van wat Psalm 78: 14 verwoordt: 'Mijn God, hoe snel vergeet men zijn bevrijding.' Dan is het niet alleen 'Wij zijn bevrijd!' met een uitroepteken, maar ook 'Zijn wij bevrijd?' met een vraagteken. Herkenbaar, in onze dagen. We verkeren nu ook in een tijd van gemengde, van dubbelzinnige, van tegenstrijdige gevoelens en gedachten. Er is de vreugde om de bevrijding van 1945, maar ook het verdriet om de benauwdheid van 2020.

De dichter van Psalm 126 bidt dan: 'Keer ook nu ons lot, Heer, zoals u water doet weerkeren in de woestijn.' 'Keer ook nu ons lot, Heer...' Het werkwoord 'keren' van het eerste vers ('Toen de Heer het lot van Sion keerde') pakt hij dus weer op. Trouwens: het Hebreeuwse woord voor keren, terugkeren is ook het woord voor bekering. Dat moet te denken geven. En dat moet te bidden geven. Ik besluit met een lied voor Bevrijdingsdag van Ad den Besten – Lied 709. Het is een penpenvrucht waarin de dubbelheid van 'Wij zijn bevrijd!' en 'Zijn wij bevrijd?' op bijzondere wijze verwoord wordt en die in deze dagen van de coronacrisis een geheel eigen kleur krijgt:

*Nooit lichter ving de lente aan  
dan toen uw hand ons volk bevrijdde.  
Hoe hebben we in dat schoon getijde  
verheugd maar huiverend verstaan:  
Gods vijanden vergaan.*

*De winter leek voorgoed voorbij  
en vóór ons lag de volle zomer;  
de macht was eindelijk aan de dromer,  
de nieuwe mens, zo droomden wij,  
verbrak de slavernij.*

*Maar winters werd het in dit land;  
't is kil rondom en in ons midden,  
in onze mond verstart het bidden,  
doodskou gaat uit van onze hand  
naar mens en dier en plant.*

*O God, wat zijn wij dwaas geweest,  
dat we aan de vrijheid zó gewenden,  
dat wij de vijand niet herkenden,  
in opstand tegen U, het meest  
in eigen hart en geest.*

*Vergeef het ons! Raak ons weer aan  
met levensadem, lente-tijding,  
en doe met krachten ter bevrijding  
ons hier in Christus' vrijheid staan.*

## Ingezonden: het geloof in God en de coronacrisis

Nu de coronacrisis ons mensen treft lees en hoor ik dat er theologen zijn die aandragen dat er geen Grote Regisseur achter dit gebeuren schuil gaat. En vervolgens wordt dan het geloof in God als een Almachtig God onderuit gehaald.

Dat spreken over de almacht van God is echter wel voluit Bijbels. Zo lees ik bijvoorbeeld in Mattheüs 28: 18: 'Jesus kwam op hen (de leerlingen) toe en zei: 'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op aarde.' (NBV). Dit heeft Jesus dus gezegd nadat Hij uit de dood is op-

gestaan ( over macht gesproken..)

Het mooie is dat de Bijbel ook laat zien dat God een deel van Zijn macht aan ons mensen overlaat. Hij heeft ons de vrijheid gegeven om eigen beslissingen te nemen, en je moet ze als mens in deze crisis tijd ook steeds weer nemen, praktisch en ethisch. In de brief aan Filémon schrijft Paulus dan ook over het: 'van nut zijn' en over: 'iets ondernemen'. (Fil.6).

We zien best wel om ons heen dat dit wel eens fout gaat, en gelukkig ook dat het vaak goed

gaat. Maar omdat God een deel aan ons overlaat, is het belangrijk dat we alles samen met Hem doen, we mogen afhankelijk van Hem zijn. Jesus Christus, hoe machtig Hij ook is, doet alles zoals Zijn Vader het Hem voordeed. Wat is het geweldig om met dezelfde instelling te mogen samenwerken met God, Die alles kan, Die alle macht heeft, van ons mensen houdt en betrouwbaar is.

Addy Stoker is oud-voorzitter van de Raad van Kerken Leeuwarden

# VOLGENDE KEER in G eandewei



Smaroalje



Het blijft sukkelen met  
'u' en 'jij'



*Levende  
stenen voor  
de bouw  
van een  
geestelijke  
tempel*